

Przedpiata
wraz
z przesłanką
pocztową
wynosi
5 zł. a. w.
rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCJA
i
Administracja
we Lwowie
przy ulicy
Hetmańskiej
1. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 12.

Dnia 22. czerwca 1896.

XXIII. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Treść: Akcja Wydziału krajowego w sprawie organizacji kredytu włościańskiego. — Związek kredytowy we Lwowie. — Ruch stowarzyszeń. — Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za m. maj 1896. — Bilansy stow. zarob. i gosp. za r. 1895. — Ogłoszenie.

Akcja Wydziału krajowego w sprawie organizacji kredytu włościańskiego.

Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych otrzymał w tej sprawie od Wydziału krajowego pismo następującej osnowy:

„W odpowiedzi na pismo Szanownego Wydziału „Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych“ l. 586, którem Wydział oświadczył nam gotowość niesienia pomocy Wydziałowi krajowemu w akcji, mającej na celu organizacją lokalnych instytucyj kredytowych, mogących uprawiać kredyt włościański po myśli uchwał Wysokiego Sejmu z d. 28. stycznia b. r. Wydział krajowy uważa sobie za obowiązek przesłać niniejszem Szanownemu Wydziałowi wyrazy podziękowania za okazaną w ten sposób gotowość do wspólnej pracy obywatelskiej, którą Wydział krajowy za jedną z najdonioślejszych uważa.

Korzystając z tej gotowości Szanownego Wydziału zwraca się Wydział krajowy z uprzejmą prośbą do Szanownego Wydziału o łaskawe pośredniczenie w sprawie zawiązania w powiecie niskim, który ma dotąd jedynie w Ulanowie świeżo powstałe Towarzystwo zaliczkowe, jako jedyną instytucją lokalną do kulturowania kredytu włościańskiego się nadającą, nowego Towarzystwa zaliczkowego dla uczynienia zadość potrzebom kredytowym ludności włościańskiej tamtejszego powiatu. Upraszając o pomoc w tej sprawie, oświadcza Wydział krajowy gotowość przyjscia w razie potrzeby nowo powstałemu Towarzystwu z pomocą przez udzielenie mu z kredytu przez Wysoki Sejm na ten cel uchwalonego, subwencji w wysokości 300 do 400 zł. na pierwsze koszty założenia lub pokrycia niedoboru w pierwszym roku istnienia Towarzystwa. Prośbę powyższą o zorganizowanie

Towarzystwa w powiecie niskim uważamy jako początek dalszej akcji w tym kierunku, a rozpoczynając ją w tym roku, wybieramy dlatego powiat niski, ponieważ jest on prawie zupełnie pozbawionym instytucyj kredytowych, trudno bowiem, by mogło kredytowe potrzeby ludności tego powiatu zaspokoić świeżo powstałe Towarzystwo w Ulanowie, ponieważ dalej stan oświecenia ludności tego powiatu dozwala spodziewać się, że znajdzie się wśród niej dosyć żywiłów zdolnych należycie ocenić korzyść powstania takiej instytucyi, ponieważ wreszcie stan finansowy funduszu powiatowego w tym powiecie nie dozwala na założenie powiatowej instytucyi kredytowej li na poręcę Reprezentacyi powiatowej opartej.

Jeśli Szanowny Wydział zechce — o czem nie wątpimy — nie odmówić nam swej pomocy w tej sprawie, upraszamy Szanowny Wydział, ażeby akcją swą zechciał prowadzić w ścisłym porozumieniu z Wydziałem powiatowym w Nisku, do którego się równocześnie w tej sprawie odnosimy, wzywając, by ze swej strony, działanie Szanownego Wydziału jak najgoręcej poparł.

W razie, gdyby dla skutecznego przeprowadzenia akcji Szanownego Wydziału w powyższej sprawie zaszła potrzeba poniesienia jakichkolwiek wydatków, upraszamy o zawiadomienie nas o tem z góry, byśmy mogli zarezerwować na ten cel fundusze z kredytu, uchwalonego przez Wysoki Sejm na popieranie organizacji kredytowych instytucyj w kraju.

Nakoniec podajemy do wiadomości Szanownego Wydziału, że równocześnie odnosimy się do Wydziałów powiatowych w Bohorodczanach, Brzeżanach, Buczaczu, Kosowie, Skalacie, Śniatynie, Starem Mieście i Zaleszczykach, wzywając je do spowodowania tamtejszych Reprezentacyj powiatowych do przystąpienia jak najrychlej do zorganizowania w wy-

mienionych powiatach powiatowych Kas oszczędności, które zdaniem naszym w tych powiatach mają odpowiednie warunki działania zapewnione, i będą mogły niewątpliwie wpłynąć pomyślnie na niezdrowe dotąd stosunki kredytu włościańskiego.

Na rok następny obejmemy, o ileby zakreślone powyżej naszkicowaną akcyą ramy wypełnione zostały, z kolei dalsze powiaty naszego kraju, w których organizacya kredytu włościańskiego wymaga powołania do życia nowych instytucyj i zastrzegamy sobie już z góry łaskawą pomoc Szanownego Wydziału w tej pracy.

Lwów, dnia 8. czerwca 1896 r.

Marszałek krajowy
St. Badeni.

Członek Wydziału kraj.
E. Jędrzejowicz.

Na ten reskrypt Wydziału krajowego odpowiedzieliśmy pod d. 20. czerwca 1896 l. 11.269 jak następuje:

Wysoki Wydziale krajowy!

Cennem pismem z 8. b. m. l. 7.920 powołać raczył Wysoki Wydział krajowy Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych do współdziałania z Nim w organizacyi nowych Towarzystw zaliczkowych w tych okolicach, gdzie zachodzi brak zakładów obywatelskich do zaspokajania potrzeb kredytu włościańskiego. Na razie żąda zaś Wysoki Wydział krajowy pośrednictwa naszego tylko w zawiązaniu Towarzystwa zaliczkowego w powiecie niskim.

W odpowiedzi na to wezwanie mamy zaszczyt oświadczyć, że chętnie i z szczerą wdzięcznością będziemy się starali spełnić każde tego rodzaju wezwanie Wysokiego Wydziału krajowego, gdy nawet sami ośmieliliśmy się — z własnej inicjatywy ofiarować Mu nasze usługi w tym kierunku.

Równocześnie zgłaszamy się do Wydziału powiatowego w Nisku w myśl zlecenia Wysokiego Wydziału krajowego. Jednakowoż musimy zwrócić uwagę, że już w marcu b. r. Wydział powiatowy w Nisku założył tam Towarzystwo zaliczkowe a w dniu 11. marca 1896 uchwalony został statut i wybrano zarząd. Tenże Wydział powiatowy wszedł z nami w korespondencję co do urządzenia rachunkowości i manipulacyi wewnętrznej w nowoutworzonym Towarzystwie. Nie wiadomo nam jednak, czy firma została przez Sąd zaprotokołowaną, i czy Towarzystwo rozpoczęło działalność? Więc z zapytaniem w tym kierunku odnosimy się do Wydziału powiatowego w Nisku, i gdyby okazała się tego potrzeba, udzielimy mu wszelkiej rady i pomocy fachowej w urządzeniu i puszczaniu w ruch Towarzystwa.

Dopomogliśmy także w tym roku do założenia Towarzystwa zaliczkowego w Ulanowie.

Nie możemy atoli przemilczeć, że druga część szacownego pisma z dnia 8. czerwca 1896 l. 7.920, gdzie Wysoki Wydział krajowy oznajmia, iż wezwał reprezentacje powiatów: Bohorodczany, Brzeżany, Buczacz, Kosów, Skalat, Śniatyn, Stare Miasto i Zaleszczyki do założenia powiatowych kas oszczędności, przykro nas dotknęła. Nie wiadomo nam, jaką zasadę przyjął Wysoki Wydział krajowy w osądzaniu kwestyi, w którym powiecie byłoby odpowiedniejszym założenie do kredytowej obsługi ludności włościańskiej powiatowej Kasy oszczędności, a w jakim wypadku Wysoki Wydział krajowy dopuszcza Towarzystwo zaliczkowe? Nie wiemy też, co rozumieć należy pod wyrażeniem, że w tym lub owym powiecie właśnie tylko Kasy oszczędności mają „odpowiednie warunki działania“? Stwierdzamy tylko, że w Brzeżanach istnieje od lat siedmiu przez Radę powiatową założone, i pod jej opieką istniejące „Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe“ którego statut zastrzeżenie dla Rady powiatowej wpływ na wybór Dyrekcyi i Rady nadzorczej; że w Skalacie i Śniatynie istnieją także dobrze administrowane Towarzystwa zaliczkowe, a w Śniatynie właśnie weszła w życie miejska Kasa oszczędności; że w Buczaczu założonem już zostało przez Radę powiatową Towarzystwo zaliczkowe; że wreszcie Towarzystwa w Brzeżanach, Śniatynie i Zaleszczykach mają nawet poruczone zastępstwo Banku krajowego. We wszystkich tych powiatach mają nasze stowarzyszenia do walczenia z uciążliwą konkurencją spółek lichwiarskich Czyżby projektowane Kasy oszczędności miały mieć na celu rywalizację z nimi z drugiej strony — ażeby nasze stowarzyszenia wzięte były poniekąd we dwa ognie? Czemże one zasłużyły na taki dowód nieufności, czy nieprzychylności ze strony Wysokiego Wydziału krajowego? Jeżeli zresztą gdzie nie ma sił do prawidłowego zarządu Towarzystwa zaliczkowego, gdzież gwarancya, że tam projektowana Kasa oszczędności lepiej prowadzoną będzie?

Przekonani jesteśmy, że Wysoki Wydział krajowy w rzeczywistości nie miał zamiaru ignorować istnienia tych stowarzyszeń. Być może, że niejedno w ich ustroju byłoby do zmienienia i poprawienia. Leoz i to pewna, że przy energicznym poparciu miejscowej Rady powiatowej i Wysokiego Wydziału krajowego każde z nich mogłoby sprawie uzdrowienia kredytu włościańskiego bardzo cennie świadczyć usługi. I dlatego pozwalamy sobie wyrazić nadzieję, że Wysoki Wydział krajowy nie zechce forsować zakładania konkurencyjnych Kas oszczędności w tych mniejszych miastach powiatowych, gdzie już istnieją To-

warzystwa zaliczkowe, złożone z elementów, godnych zaufania i poparcia, ale raczej do pomoże im życzliwie do pomyslnego rozwoju dalszego.

Jeżeli gdzie zachodziłaby potrzeba udzielenia pomocy materyalnej nowozwiązanemu Towarzystwu, przedłożymy w tej sprawie w każdym poszczególnym wypadku z osobna umotywowany wniosek⁴.

Związek kredytowy we Lwowie.

Od p. Jakóba Piepasa, jako prezesa Rady nadzorczej „Związku kredytowego we Lwowie“ otrzymujemy następujące pismo:

Szanowna Redakcyo! W nr. 11. czasopisma „Związek“ w artykule „Rozwój stow. zarobkowych i gospodarczych w r. 1895“ wymienia szan. Redakcyo dwukrotnie stowarzyszenie „Związek kredytowy“ między Towarzystwami żydowskimi.

Zastrzegamy się, że iż w oznaczeniu takim my nie dopatrujemy nie uchybiającego. Nie jest nam nawet zupełnie jasne, jaką definicyą szan. „Związek“ dla Towarzystw żydowskich skonstruował. Przypuszczając atoli, że przez Towarzystwa „żydowskie“ rozumieć się mają takie, których członkowie są i których zarząd składa się wyłącznie z osób wyznania izraelskiego, i w których ksiązkowanie i korespondencye nie są prowadzone w języku polskim, pozwalamy sobie skonstatować, że w tym wypadku oznaczenie naszego Towarzystwa jako żydowskiego — nie odpowiada rzeczywistości — przeciwnie mija się zupełnie z prawdą.

Więcej jak $\frac{1}{3}$ część naszych członków jest wyznania chrześcijańskiego i należą do niej najwybitniejsze osobistości naszego miasta. Do zarządu t. j. do Rady nadzorczej i Dyrekcyi należą osobistości jak: Dr. Edward Stroynowski, Leopold Baczewski, Ludwik Gozdawa Tyszkowski, a jak to szanownej Redakcyi wiadomem jest — a przynajmniej wiadomem być powinno — z kredytu w Towarzystwie naszym korzysta bardzo znaczna ilość osób wyznania chrześcijańskiego. Towarzystwo nasze przy zakładaniu nie miało wcale zamiaru i tendencyi ograniczania swej czynności do osób jednego wyznania (co np. przy innem Towarzystwie przez „Związek“ bez oznaczenia „żydowskie“ zacytowanem rzeczywiście miało miejsce) a podsuwaniu tej tendencyi założycielom „Związku kredytu“ krzywdzi ich, i przedstawia rzecz niezgodnie z prawdą.

Nie powołujemy się na §. 19. ustawy prasowej, do czego mielibyśmy najzupełniejsze prawo — ale

spodziewamy się że szanowna Redakcyo mylnie oznaczenie do Towarzystwa naszego zastosowana w następnym numerze Swego czasopisma przez umieszczenie niniejszego listu, i stosowny z Swej strony dopisek sprostować raczy⁴.

Pismo to umieszczamy chętnie. Zaliczyliśmy „Związek kredytowy we Lwowie“ do Towarzystw żydowskich, ze względu na bardzo znaczną przewagę Izraelitów w składzie jego członków i zarządu. Skoro jednakowoż p. Piepas zapewnia, iż nie ma ono cechy wyłączonej wyznaniowej — poniekąd prowakacyjnej, jak inne stowarzyszenia żydowskie, zapisujemy to z prawdziwą przyjemnością i uznaniem.

Ruch stowarzyszeń.

Dary i subwencye na rzecz Funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stow. zarob. i gosp. w myśl okólnika Zarządu, nadesłały dotychczas z czystych zysków za rok 1895 następujące Towarzystwa:

15. Towarzystwo zaliczkowe w *Gorlicach* . 50 zł.

16. Towarzystwo zaliczkowe w *Mościskach* . 30 „

We Lwowie, dnia 22. czerwca 1896.

W. Terenkoczy.

N. Ulmer.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu czerwcu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

C. k. sąd obwodowy jako handlowy w Nowym Sączu ogłasza, iż do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wpisana została firma: „Bank kredytowy dla handlu i przemysłu w Nowym Sączu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ — po niemiecku: „Creditbank für Handel u. Gewerbe in Neu Sandez, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“.

Stowarzyszenie zawiązane zostało kontraktem związkowym (statutem) z daty Nowy Sącz 1. marca 1896, a celem jego jest dostarczanie członkom swoim potrzebnych im do handlu i przemysłu kapitałów obrotowych. Kapitał zakładowy stowarzyszenia tworzy się zapomocą wkładów udziałowych przez członków stowarzyszenia przejętych i w gotowych pieniądzech wpłaconych. Wysokość tego kapitału, jak i liczba członków stowarzyszenia jest nieograniczoną. Wkłádki udziałowe brzmią na 25 zł. i na 50 zł. w. a.

Zarząd składa się z 5 członków, a pierwszy zarząd ustanowiony do dnia 31. grudnia 1898 stanowią:

1. dr. Dawid Mohr lekarz,

2. Mojżesz Engländer,

3. Jakób Grossbard,

488—, z rachunku zysków i strat 6.127 07; razem 302.012 45. Stan czynny: z rachunku pożyczek wekslowe 221.407 80, skrypcy 59 307—, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 233 08, z rachunku odsetek zaległych weks. 328 36, skr. 1.310 86, razem 1.631 22, z rachunku administracji (zaliczki plac.) 690—, z rachunku zapasu druków 160—, z rach. lokacji 13.852 33, z rachunku kasy 5.231 52; razem 302.012 45.

43. Dubiecko. Towarzystwo zaliczkowe. a) *Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 3.871 02. Straty: z rachunku kosztów urzędzenia i ruchomości 42 27, z rachunku kosztów administracji i podatków 2.040 70, do rachunku bilansu: saldo na rok 1896 1 288 05; razem 3 371 02. b) *Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 16 806 79, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 50.995 49, z rachunku długów zaciągniętych 16.296—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 997 55, z rachunku funduszu rezerwowego 2 667 24, z rachunku strat i zysków 1 288 05; razem 89.061 12. Stan czynny: z rachunku pożyczek 85.998 01, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 105 25, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 1 826 05, z rachunku kosztów ruchomości 380—, z rachunku zaliczek procesowych 557 24, z rachunku lokacji 20—, z rachunku kasy 179 57; razem 89.061 12.

44. Obertyn. Kasa zaliczkowa. a) *Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 1.081 91. Straty: z rachunku kosztów urzędzenia i ruchomości 49 48, z rachunku kosztów administracji i podatków 712 86, do rachunku bilansu: saldo za r. 1895 319 57; razem 1 081 91. b) *Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 4 444 50, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 12.315 33, z rachunku długów zaciągniętych 6 518, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 188 33, z rachunku funduszu rezerwowego 948 22, z rachunku zysk z roku 1894 11 43, z rachunku strat i zysków 319 57; razem 24.745 38. Stan czynny: z rachunku pożyczek 23 656, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 46 43, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 159 75, z rachunku kosztów ruchomości 445 38, z rachunku zaliczek procesowych 94 92, z rachunku kasy 342 91; razem 24.745 38.

45. Sokal. Towarzystwo zaliczkowe. a) *Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 6.242 31. Straty: z rachunku kosztów administracji 3.166 67 1/2, z rachunku kosztów urzędzenia i ruchomości 34 60, do rachunku bilansu: saldo za rok 1895 3.041 03 1/2; razem 6.242 31. b) *Bilans.* Stan bierny: z rach. udziałów 21.606, z rach. wkładek na rachunek bieżący 124.314 36, z rachunku długów Towarzystw 28.410 60, z rachunku odsetek pobranych na r. 1896 853 55, z rachunku fun-

duszu rezerwowego 18.282 86, z rachunku funduszu możliwych strat 1.499 94, z rachunku rezerwy podatkowej 174 79, z rachunku zysku 3.041 03 1/2; razem 193.183 52 1/2. Stan czynny: z rachunku gotówki 5.104 77 1/2, z rachunku pożyczek 143 622 25, z rachunku Banku krajowego rk. dotacji 347 12 1/2, z rachunku Banku krajow. rk. kaucyi 900—, z rachunku odsetek zapłaconych na rok 1896 219 62, z rachunku odsetek zaległych po koniec r. 1895 3.905 42, z rachunku własna realność 33.668—, z rachunku kosztów administracji 80— 1/2, z rachunku kosztów urzędzenia i ruchomości 311 40, z rachunku zaliczek procesowych 956 94, z rach. efektów 4.167 99; razem 193.183 52 1/2.

Ogłoszenie.

Wkrótce wyjdzie z druku:

„Podręcznik dla stowarzyszeń udziałowych“

opracowany przez Narcyza Ulmera i Jakóba Nawrockiego.

Zawierać on będzie wiadomości, potrzebne niezbędnie założycielom, kierownikom, urzędnikom i organom kontrolującym stowarzyszeń udziałowych, mianowicie ustawę o stowarzyszeniach, wraz z dokładnemi objaśnieniami, ustawę wekslową i handlową, ustawy i rozporządzenia podatkowe, należyścicowe, statut wzorowy i regulamina, wraz z objaśnieniami, instrukcyę służbową i t. d. Podręcznik zawierać będzie praktyczną, na dwudziesto kilka letniem doświadczeniu opartą rachunkowość, przyjętą w stowarzyszeniach kredytowych (zaliczkowych), a osobną dla stowarzyszeń innych katogoryj: jak wytwórczych, handlowych, spółek rolniczych i t. p. — wreszcie zawierać będzie wszystkie potrzebne wzory druków, ksiąg, podań, faszyj podatkowych, zeznań należyścicowych, protokołów i t. p.

Pracy tej podjęli się podpisani dla uczynienia zadość potrzebie objawianej wszęchstronnie przez Zarządy stowarzyszeń udziałowych, których liczba w kraju naszym już obecnie 400 przewyższa.

Cena egzemplarza w drodze prenumeraty 5 zł. w. a. Mniej zamożni koledzy z prowincyi otrzymać mogą dla siebie „Podręcznik“ po niższej cenie, na spłatę ratalną.

Przedpłatę przyjmuje biuro Związku stowarzyszeń zarob. i gosp. ul. Hetmańska nr. 12 lub administracya „Słowa polskiego“, pasaż Hausmana we Lwowie.

We Lwowie dnia 8. czerwca 1896.

N. Ulmer.

J. Nawrocki.